

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО ТА ХУДОЖНЯ КРИТИКА**

Галузь знань 0202 Мистецтво
напрямок підготовки 8.02020501 “Образотворче мистецтво”*

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2015-16 навчальний рік

Розподілено відповідно до робочого навчального плану.

Структура типова

Заступник Проректора з науково-методичної та навчальної роботи

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
моніторингу якості освіти	
Програма № <u>1218</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	20 <u>16</u> р.

 А.О.Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Мистецтвознавство та художня критика» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», напрям підготовки 8.02020501 «Образотворче мистецтво»*

Розробник: Романенкова Ю. В., доктор мистецтвознавства, професор, зав. кафедри образотворчого мистецтва Інституту Мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від « 02 » березня 2015 року № 7

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва _____ Ю. В. Романенкова

_____, 2016 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль 1. Художня критика від античності до XVIII ст.</i>	8
<i>Змістовий модуль 2. Художня критика від XIX ст. до сучасності</i>	9
<i>Навчально-методична карта дисципліни</i>	11
V. Плани семінарських занять.....	14
VI. Завдання для самостійної роботи.....	15
Карта самостійної роботи магістра.....	17
VII. Індивідуальне науково-дослідницьке завдання.....	19
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	20
IX. Методи навчання.....	23
X. Методичне забезпечення курсу.....	23
XI. Рекомендована література (основна, додаткова).....	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета викладання навчальної дисципліни – знайомство студентів спеціальності «Образотворче мистецтво» з етапами розвитку зарубіжної та української художньої критики як історії способів і форм сприйняття й осмислення мистецтва, формування необхідного рівня професійної рефлексії на досвіді історії західно-європейської та вітчизняної художньої критики.

Впродовж опанування навчальної дисципліни передбачено формування базових компетенцій художника:

- *мистецтвознавчої*: володіння знаннями про класифікацію видів мистецтва, специфіку образотворчого мистецтва, характерні особливості художньо-образної мови його різних видів та жанрів;
- розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини;
- здатності до самостійної художньо-творчої діяльності у галузі образотворчого мистецтва;
- здатності проводити мистецький аналіз творів мистецтва, спираючись на знання фахових дисциплін, вмінні розкривати особливості їх художньої мови;
- володіння фаховою термінологією;
- *художньо-творчої*: здатність до самостійної художньо-творчої діяльності у галузі образотворчого мистецтва та у всіх його видах;
- здатності виконувати експериментальні дослідження художньо-творчого характеру, використовувати у професійній діяльності новітні художні технології, удосконалювати власну професійну майстерність та мистецьку етику;
- *художньо-технологічної*: здатності демонструвати навички роботи з сучасними художніми матеріалами й техніками відповідно до специфіки того чи іншого виду образотворчого мистецтва з урахуванням властивостей матеріалів, особливостей площинного чи об'ємного вирішення задуму, зокрема – при створенні ікони.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- дати уяву про основні етапи історії зарубіжної та вітчизняної художньої критики;
- охарактеризувати специфіку діяльності основних теоретиків та практиків художньої критики;
- ознайомити з методологічно значимими текстами історії критики; дати уяву про зв'язок теорії мистецтва та методології мистецтвознавства та художньої критики;
- розкрити зв'язок між познавальним боком критики та епістемами відповідної епохи(культури);
- прослідкувати формування основних традицій в історії художньої критики.

Логіка міждисциплінарних зв'язків передбачає обов'язковий зв'язок з матеріалом

навчальних дисциплін «Історія образотворчого мистецтва та архітектури», «Історія українського мистецтва», «Українські студії», «Художня культура світу».

У результаті вивчення даної дисципліни студент має

знати:

- основні джерела та праці історії художньої критики;
- зміст основних позицій в історії художественної критики
- сутність в специфіку процесів та явищ, характерних для критики ХХ ст.;
- типові для того чи іншого періоду підходи до розуміння смисла критичного дискурсу;
- творчість найбільш значимих для епохи чи(та) школи критиків;
- основні тексти, публікації та видання;
- проблематику взаємозв'язків та взаємовпливів зарубіжного й вітчизняного досвіду художньо-критичної діяльності.

Вміти:

- виявляти концептуальні особливості критичних шкіл і напрямів;
- розрізняти та інтерпретувати критичні методи з точки зору контексту епохи;
- аналізувати критичні тексти, інтерпретувати їх когнітивні аспекти;
- виявляти контекстуальні зв'язки критичних текстів в історичному, філософському, естетичному, соціокультурному та загальнодуховному аспектах.
- володіти понятійним апаратом історії художньої критики;
- основами текстового аналізу та ідеологічної критики текстів мистецтвознавства;
- основами наукових позицій, характерних для сучасних споріднених наук.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів.

Курс призначений для студентів другого освітнього рівня («магістерського»), розрахований на 2 семестри (п'ятий та шостий курс), складається зі 120 годин, тобто 4 кредити ECTS, з яких 60 години – аудиторні, з них 12 – лекційні, 12 – практичні, 6 годин відведені для модульного контролю, 30 – для семестрового контролю, 60 – розраховані на самостійне закріплення студентами отриманих знань. Курс передбачає 2 змістових модулі. Вивчення курсу передбачає екзамен наприкінці 11 з семестру.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія та практика іконопису I. Опис предмета навчальної дисципліни

Курс підготовки фахівців	Напрямок підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4</p> <p>Змістових модулів: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 120</p> <p>Тижневих годин: 2</p>	<p>Шифр та назва галузі знань 0202 Мистецтво</p> <p>Шифр та назва напрям: 8.02020501 Образотворче мистецтво*</p> <p>Освітній рівень другий (магістерський)</p>	<p>нормативна</p> <p>Рік підготовки: 5,6</p> <p>Семестр: 10, 11</p> <p>Аудиторні заняття: 24 год.</p> <p>Лекції: 12 год.</p> <p>Практичні: 12 год.</p> <p>Модульний контроль: 6 год.</p> <p>Самостійна робота: 60 год.</p> <p>Вид контролю: екзамен (11 семестр)</p>

II. Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарські	Самостійна	Індивідуаль-на робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
Змістовий модуль I. Художня критика від античності до XVIII ст.									
1.	Вступ. Мистецтвознавство. Зарубіжна художня критика як текстова практика. Класична давнина. Середньовіччя. Західна Європа	10	2	2		8			
2.	Ренесанс. Гуманістична критика. Джорджо Вазарі. Бароко і класицизм	12	4	2	2	8			
3.	Просвітництво. Вінкельман. Неокласицизм та Салон	12	4	2	2	8			
4.	Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика	12	4	2	2	8			
5.	Естетизм, символізм і неоромантизм XIX-поч. XX ст.	10			2	8			
6.	Модульна контрольна робота	4						4	
Разом		60	16	8	8	40		4	
Змістовий модуль II. Художня критика від XIX ст. до сучасності									
1.	Традиції художньо-критичного есеїзму XIX-XX ст.	8	2	2		6			
2.	«Чистий зір» і початок мистецтвознавства	8	2	2		6			
3.	Художні течії та художня критика XX ст. Сучасний стан художньої критики	12	4		4	8			
4.	Модульна контрольна робота	2						2	30
Разом		60	8	4	4	20		2	30
Разом за навчальним планом		120	24	12	12	60		6	30

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Художня критика від давнини до XVIII ст.

Тема 1. Лекція. Вступ. Мистецтвознавство. Зарубіжна художня критика як текстова практика. Класична давнина. Середньовіччя. Західна Європа (2 год.)

Художня критика як текстова практика і как наукова та навчальна дисципліна. Давня Греція (Піфагор, Демокрит, досократики, Платон, Аристотель, Ксенократ Афінський). Елінізм і Давній Рим (Цицерон, Пліній Ст., Філон, Лукрецій. Філострат, Павсаній, Горацій, Лукіан, Плутарх). Плотін, неоплатонізм і пізня античність (від Бл. Августина до Діонісія Ареопагіта). Візантія (Іоанн Златоуст, Іоанн Дамаскін і Григорій Палама). Іконоборство і критика мистецтва. Іконоприбічицька позиція. Візантійський екфрасис. Західна Європа (Алкуїн, Іоанн Скотт Еуріген, Фома Аквінський і Бонавентура). Традиції екфрасиса (аббат Сугерій) та поетична критика – Данте Аліг'єрі та Петрарка.

Рекомендована література:

основна: [2], [3], [4], [5], [7], [9], [10], [14], [15], [16].
додаткова: [19], [25], [31], [35], [36], [37], [38].

ТЕМА 2. Лекція. Ренесанс. Гуманістична критика. Джорджо Вазарі. Бароко і класицизм (2 год.)

Специфіка ренесансової критики (Л. Гіберті, Л. Альберті, П'єро дела Франческо. Леонардо да Вінчі). Гуманістична критика (Бальдассаре Кастільоне. Бенедетто Варкі. Аретіно й Мікеланджело). Джорджо Вазарі та його послідовники (від ван Мандера й фон Зандрарта до Хоубракена та Паломіні). Північний Ренесанс (А. Дюрер, Хр. Шойрль та Й. Бутцбах). Дж. П. Ломаццо та Фр. Цуккарі. Пуссен, класицизм і критика: Дж. Беллорі, Фреар де Шамбре й А. Феліб'єн. Р. де Піль та Академфя. «Пуссеністи» й «рубенсисти». Критика мистецтва й літературна теорія: «Суперечка древніх і нових»: проблеми образотворчого мистецтва. Філософська критика: Фр. Бекон, Р. Декарт, Лейбніц і Дж.-Б. Віко.

Рекомендована література:

основна: [3], [4], [5], [7], [9], [10], [14], [15], [16].
додаткова: [17], [18], [30], [35], [36], [37], [38].

ТЕМА 3. Лекція. Просвітництво. Вінкельман. Неокласицизм та Салон (2 год.)

Шефтсбері, Річардсон, Е. Берк та англійська критика XVIII ст. (Дж. Річардсон Ст., Дж. Рейнольдс та У. Хогарт). Французька література про мистецтво XVIII ст. (від аб. Дюбо та графа Кайлюса до Дідро та Фальконе).

Художня критика у працях антикварів та церковних археологів XVIII ст. (від аб. Кордемуа, К. Лодолі, М.-А. Ложье до аб. Л. Ланці). Доба Вінкельмана: історія мистецтва та критика творчості (Г. Форстер, К. Л. Фернов, Л. ді Чіконьяоро, Фр. Міліца). Твори німецьких художників і літераторів (Фішер фон Ерлах Ст., Р. Менгс, Г. Фюсслі, Мендельсон, Г.Е. Лессінг, І.-В. Гете, І. Г. Майер). Sturm und Drang та художня критика (В. Хайнзе, І. Г. Гаманн, Гердер, І. Д. Фіорилло). Проблеми критики мистецтва у філософії німецького ідеалізму (А. Баумгартен, І. Кант, Фр. Шиллер, Гегель, Шеллінг). Німецький романтизм (від Вакенродера та братів Шлегелей до Новаліса, Герреса, Brentano, Жана-Поля, Зольгера, фон Баадера, Шлейєрмахера та назарейців). Англійський романтизм: від С. Т. Кольріджа та В. Блейка до О. У. П'юджина, Т. де Квінсі, У. Хезсліта та прерафаелітів). Французький романтизм (Ф. Р. Шатобріан, П. С. Балланш, Алекс. Фр. Ріо, Е. Делакруа, Ш. Бодлер, Стендаль і В. Гюго). Американська критика (Е. А. По, Р.У. Емерсон, Г. Д. Торо). Салон і французька критика (А.-Хр. Кватремер де Кінсі, П.-А. Валансьєн, Е.-Ж. Делеклюз, А. Тьєр, Л. Віте, Г. Планш, Ш. Ленорман та Г. Лавіро).

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [18], [19], [22], [23], [25], [26], [30].

ТЕМА 4. Лекція. Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика (2 год.)

«Реалізм» у критиці (Т. Торе, Ж. Шанфлері, Ж.-А. Кастаньярі, Е. Шено, Т. Сильвестр).

Імпресіонізм: критики й літератори (Е. Золя, Т. Дюре, Ф. Бюрті, Л.-Е. Дюранті, Ж. Леконт і Г. Жоффруа, Ж. Лафорг, Ж.-К. Гюйсманнс, О. Мірбо, А. Вольф).

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [24], [25], [27], [28], [32].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Художня критика від XIX ст. до сучасності

Тема 1. Лекція. Традиції художньо-критичного есеїзму XIX-XX ст. (2 год.)

«Мистецтво для мистецтва» між сучасністю та історією (Т. Готьє, Ш.-О. Сент-Бев, П. Мантц, Е. та Ж. де Гонкури, Е. Фромантен). Постимпресіонізм у контексті символізму: критики та тексти (Г.-А. Орсьє, Ф. Фенеон, П. Сезанн, П. Гоген, В. ван Гог, П. Сіньяк, О. Роден). Німецький і французький символізм у самовизначеннях (О. Редон, М. Дені, Х. фон Маре).

Англійський есеїзм XIX ст. Дж. Рескін та У. Морріс. Англійський художньо-критичний есеїзм: народження, становлення, трансформації (У. Патер, Вернон Лі, О. Уайльд). Традиції художньо-критичного есеїзму в

XX ст. Англійський есеїзм XX ст. (Р. Фрай, Кл. Белл, Г. Рід, К. Кларк, У. Б. Йейтс, Т. С. Елліот). Французький есеїзм: естетична проза французьких літераторів (К.-Ж. Гюйсманс, М. Пруст, П. Клодель, П. Валері, Ж. Кокто, А. Мальро, І. Бонфуа). Німецький літературно-філософський есеїзм (А. Штіфтер, Р.-М. Рільке, Е. Юнгер, Г. Брох, В. Беньямін, К. Краус).

Традиції філософського есеїзму наприкінці XIX та в XX ст. Спадок XIX ст., «філософія життя» та інтуїтивізм (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, А. Бергсон, Х. Ортега-і-Гассет, О. Шпенглер). Критичний психоаналіз, аналітична психологія і мистецтво (З. Фрейд, К.-Г. Юнг, А. Еренцвейг, Е. Нойманн). Феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика (М. Хайдеггер, Х.-Г. Гадамер, Ф.-О.Апель, В. Вальденфельс). Аналітична традиція та мистецтво (Л. Вітгенштейн, А. Данто). Мистецтво у французької філософії (Г. Башляр, М. Фуко, Ж. Деррида, Ж. Дельоз, П. Рікер). Релігійна критика (Г. Марсель, Ж. Маритен, Е. Жильсон, Кр. Шенборн).

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [20], [21], [25], [26], [29], [33], [40], [41], [42].

Тема 2. Лекція. «Чистий зір» і початок мистецтвознавства (2 год.)

«Чистий зір» та початок мистецтвознавства. Філософія і критика «чистого зору» (І. Фр. Гербарт, Р. Циммерман, Р. Фішер, І. І. Фолькельт, Т. Ліппс). Проблеми форми та народження мистецтвознавства (К. Фідлер, А. фон Гільдебранд, Г. Вельфлін, А. Рігель, А. Варбург).

Художні течії початку XX ст. у дзеркалі самосвідоцтва (тексти та творчість).

Критики-теоретики експресіонізму (Е. фон Зюдов, В. Уде, Х. Принцхорн, Г. Бріч, Фр. Бургер, К. Ейнштейн). Документи та маніфести футуризму (Ф. Т. Марфнеттф, У. Боччонф, Дж. Северіні). Кубізм (Г. Аполлінер, Д.-А. Канвайлер, Хуан Гріс, Г. Стайн, А. Глейз, А. Лот, А. Озанфан, Ж. Ламетр). Абстракціонізм (В. Кандинський, П. Мондріан, Т. ван Дуйсбург, П. Клее). Тексти дадаїзму та сюрреалізму (М. Дюшан, Г. Балль, Т. Тцара, Р. Гюльзенбек, А. Бретон, Л. Арагон, С. Далі).

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [11], [12], [15].

додаткова: [25], [26], [29], [35], [36], [37], [38].

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Мистецтвознавство та художня критика»

Разом за I модуль: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль — 4 год.
Разом за II модуль: 60 год., лекцій — 4 год., семінарські заняття — 4 год., самостійна робота — 20 год., модульний контроль — 2 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль I				
Назва модуля	<i>Художня критика від античності до XVIII ст.</i>				
Кількість балів за модуль	<i>98 балів</i>				
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	<p>Вступ. Мистецтвознавство. Зарубіжна художня критика як текстова практика. Класична давнина. Середньовіччя. Західна Європа <i>Відвідування – 1 бал</i></p>	<p>Ренесанс. Гуманістична критика. Джорджо Вазарі. Бароко і класицизм <i>Відвідування – 1 бал</i></p>	<p>Просвітництво. Вінкельман. Неокласицизм та Салон <i>Відвідування – 1 бал</i></p>	<p>Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика <i>Відвідування – 1 бал</i></p>	

Теми практичних занять		Ренесанс. Гуманістична критика. Джорджо Вазарі. Бароко і класицизм <i>(10 балів +1 бал за відвідування)</i>	Просвітництво. Вінкельман. Неокласицизм та Салон <i>(10 балів+ +1 бал за відвідування)</i>	Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика <i>(10 балів+ +1 бал за відвідування)</i>	Естетизм, символізм і неоромантизм ХІХ-поч. ХХ ст. <i>(10 балів +1 бал за відвідування)</i>
Самостійна робота	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25 балів				
Підсумковий рейтинговий бал	98 балів				
Модулі	Змістовий модуль II				
Назва модуля	<i>Художня критика від ХІХ ст. до сучасності</i>				
Кількість балів за модуль	<i>94 бали</i>				
Лекції	1	2		3	
Теми лекцій	Традиції художньо-критичного есеїзму ХІХ-ХХ ст. <i>Відвідування – 1 бал</i>	«Чистий зір» і початок мистецтвознавства <i>Відвідування – 1 бал</i>			
Теми практичних занять				Художні течії та художня критика ХХ ст. Сучасний стан художньої критики <i>(20 балів+ +2 бали за відвідування)</i>	
Самостійна робота	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>		<i>5 балів</i>	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25 балів				

ІНДЗ	30 балів
Підсумковий рейтинговий бал	94 бали
Підсумковий рейтинговий бал	(98+ 94 бали): 60=3,2 - коефіцієнт Екзамен-40 балів (40%) 3,2*n+40=100 балів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота						Коефіцієнт	Поточне тестування та самостійна робота				ІНДЗ	Екзамен	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта
ЗМ №1							ЗМ №2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	0,98	T1	T2	T3	МКР	30	40	3,2	100
6	17	17	17	16	25		6	6	27	25				
98							64							

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Художня критика від античності до XVIII ст. Тема 2. Ренесанс. Гуманістична критика. Джорджо Вазарі. Бароко і класицизм (2 год.)

План заняття

1. Специфіка ренесансової критики в контексті гуманізму
2. Роботи Джорджо Вазарі та його роль у формуванні науки про мистецтво
3. Критичні праці часів бароко
4. Критика доби класицизму

Рекомендована література:

основна: [3], [4], [5], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [17], [18], [30], [35], [36], [37], [38].

Тема 3. Просвітництво. Вінкельман. Неокласицизм та Салон (2 год.)

План заняття

1. Шефтсбері, Річардсон, Е. Берк та англійська критика XVIII ст.
2. Французька література про мистецтво XVIII ст.века: від аб. Дюбо та графа Кайлюса до Дідро та Фальконе.
3. Художня критика у працях антикварів та церковних археологів XVIII ст.: від аб. Кордемуа, Карло Лодолі, М.-А. Ложьє до абб. Л. Ланці
4. Салон та художня критика

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [18], [19], [22], [23], [25], [26], [30].

Тема 4. Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика (2 год.)

1. Французький «реалізм» – апологія та критика
2. Імпресіонізм: критики та літератори
3. «Мистецтво для мистецтва» між сучасністю та історією

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [24], [25], [27], [28], [32].

Тема 5. Естетизм, символізм і неоромантизм ХІХ-поч. ХХ ст. (2 год.)

План занять

1. Постімпресіонізм у контексті символізму: критики та тексти
2. Німецький і французький символізм у самовизначеннях
3. Дж. Рескін: розвиток, рецепція і реакція
4. Англійський есеїзм: народження, становлення, трансформації від ХІХ ст. до ХХ ст.
5. Французький есеїзм: естетична проза французьких літераторів
6. Німецький літературно-філософський есеїзм

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [24], [25], [27], [37], [38].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ

Змістовий модуль І. Художня критика від ХІХ ст. до сучасності

Тема 3. Художні течії та художня критика ХХ ст. Сучасний стан художньої критики (4 год.)

План занять

1. Документи і маніфести футуризму
2. Кубізм
3. Абстракціонізм
4. Тексти дадаїзму та сюрреалізму

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [20], [21], [25], [26], [29], [33], [40], [41], [42].

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Художня критика від античності до ХVІІІ ст.

Тема 1. Вступ. Мистецтвознавство. Зарубіжна художня критика як текстова практика. Класична давнина. Середньовіччя. Західна Європа (8 год.)

Самостійно додатково (крім лекційного матеріалу) ознайомитися з основним понятійним апаратом мистецтвознавства, його методами. Скласти глоссарій основних видів і жанрів образотворчого мистецтва.

Рекомендована література:

основна: [3], [4], [5], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [17], [18], [30], [35], [36], [37], [38].

Тема 2. Ренесанс. Гуманістична критика. Джорджо Вазарі. Бароко і класицизм (8 год.)

Скласти таблицю з зазначенням основних діячів художньої критики XVI-XVIII ст. та їх етапних творів.

Рекомендована література:

основна: [3], [4], [5], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [17], [18], [30], [35], [36], [37], [38].

Тема 3. Просвітництво. Вінкельман. Неокласицизм та Салон (8 год.)

Скласти перелік основних критичних творів з анотаціями просвітників у формі таблиці.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [18], [19], [22], [23], [25], [26], [30].

Тема 4. Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика (8 год.)

Дослідити критичні тексти Франції II пол. XIX ст. та підготувати критичний аналіз картини одного з художників-імпресіоністів (за вибором).

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [24], [25], [27], [28], [32].

Тема 5. Естетизм, символізм і неоромантизм XIX-поч. XX ст. (8 год.)

Ознайомитися з критичними статтями будь-якого арт-критика поч. XX ст. (за вибором студента) та письмово проаналізувати одну зі статей.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [4], [7], [9], [10], [14], [16].

додаткова: [24], [25], [27], [28], [32].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Художня критика від XIX ст. до сучасності

Тема 1. Традиції художньо-критичного есеїзму XIX-XX ст.

(6 год.)

Ознайомитися з критичними статтями сучасного українського критика В. Бурлаки з проблематики образотворчого мистецтва поч. XX ст., письмово проаналізувати одну зі статей.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [7], [9], [10], [14], [15], [16].

додаткова: [20], [21], [25], [26], [29], [33], [40], [41], [42].

Тема 2. «Чистий зір» і початок мистецтвознавства (6 год.)

Зробити таблицю із зазначенням основних авторів критичних текстів з проблем мистецтва поч. ХХ ст. та їх основних творів.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [11], [12], [15].

додаткова: [25], [26], [29], [35], [36], [37], [38].

Тема 3. Художні течії та художня критика ХХ ст. Сучасний стан художньої критики (8 год.)

Відвідати одну з виставок сучасного українського образотворчого мистецтва та написати есе за її матеріалами, попередньо ознайомившись із текстами сучасних українських арт-критиків, що пишуть на цю проблематику.

Рекомендована література:

основна: [1], [2], [4], [7], [9], [10], [14], [16].

додаткова: [24], [25], [27], [28], [32].

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

з дисципліни “Мистецтвознавство та художня критика”

Змістовий модуль та теми курсу	Кіль- кість годин	Академічний контроль	Бали	
Змістовий модуль І.				
Вступ. Мистецтвознавство. Зарубіжна художня критика як текстова практика. Класична давнина. Середньовіччя. Західна Європа	8		5	

Ренесанс. Гуманістична критика. Джорджо Вазарі. Бароко і класицизм	8	Семінарське заняття	5	
Просвітництво. Вінкельман. Неокласицизм та Салон	8	Семінарське заняття	5	
Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика	8	Семінарське заняття	5	
Естетизм, символізм і неоромантизм ХІХ-поч. ХХ ст.	8	Семінарське заняття	5	
Разом годин:	40	Разом балів:	25	
Змістовий модуль II				
Традиції художньо-критичного есеїзму ХІХ-ХХ ст.	6		5	
«Чистий зір» і початок мистецтвознавства	6		5	
Художні течії та художня критика ХХ ст. Сучасний стан художньої критики	8	Семінарське заняття	5	

Разом годин:	20	Разом балів:	15	
Разом годин за дисципліною:	60	Разом балів за дисципліною:	40	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення матеріалу навчальної дисципліни та веденні подальшої творчої діяльності. Завершується виконання студентами ІНЗД створенням копії однієї з візантійських, російських або українських ікон (дату та школу студент обирає самостійно).

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – це вид наукової роботи студента, яка містить результати творчого пошуку, відображає певний рівень його загальної — навчальної та творчої — компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне, поглиблене доопрацювання матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань з навчального курсу, удосконалення вмінь самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена самостійна творча робота, яка виконується на основі знань, отриманих під час лекційних та практичних занять і охоплює весь зміст навчального курсу, оцінюється в 30 балів.

Завдання ІНДЗ: підготовка копії ікони за вибором студента.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

№ п/п	Критерії оцінювання ІНДЗ	Максимальна кількість балів
1.	Опрацювання наукової літератури, перегляд альбомів, каталогів виставок, систематизація знань, отриманих під час відвідання галерей	5 балів
2.	Написання критичної статті з проблем сучасного мистецтва	25 балів
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

**Шкала оцінювання ІНДЗ
(творчого завдання)**

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	19-25	Добре
Середній	13-18	Задовільно
Низький	0-12	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Мистецтвознавство та художня критика».

Магістр може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення магістрів з дисципліни «Мистецтвознавство та художня критика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю
Модуль 1

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	4	4
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4
3	Робота на семінарських заняттях	10	4	40
4	Самостійна робота	-	-	25
5	МКР	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал				98

Модуль 2

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2
3	Робота на семінарських заняттях	10	2	20
4	Самостійна робота	-	-	15
5	ІНДЗ	30	1	30
6	МКР	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал				94

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** підсумковий перегляд творчих робіт.

➤ *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

➤ *Представлення письмових робіт.*

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно Відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре Достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре В цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно Посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

E	60-68 балів	Мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу (рубіжний перегляд ескізів та творчих робіт).

Модульний контроль знань та вмінь магістрів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-творчої роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна) з застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: виконання творчих завдань та копіювання.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з електронними каталогами та науковими джерелами; з офіційними сайтами музеїв.

ІІ. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні посібники з дисципліни;
- ✓ електронна бібліотека з дисципліни
- ✓ каталоги виставок

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Адо И. Свободные искусства и философия в античной мысли/И. Адо. – М., 2002.
2. Алпатов М. Задачи научного анализа искусства и художественной критики // М. Алпатов. – Этюды по истории западноевропейского искусства. – М.-Л., 1939.
3. Базен, Ж. История истории искусства от Вазари до наших дней/Дж. Базен . – М., 1995.
4. Бодлер Ш. Об искусстве/Ш. Бодлер. – М., 1986.
5. Буслаев Ф. Задачи эстетической критики // Ф. Буслаев. – Мои досуги. – Ч. 1. – М., 1986.
6. Вейдле В.В. Умирание искусства/ В.В. Вейдле. – СПб., 1996.
7. Вельфлин Г. Истолкование искусства/Г. Вельфлин. – М., 1922.
8. Винкельман И.-И. История искусства древности. Малые сочинения/ И.-И. Винкельман. – СПб., 2000.
9. Волкова Е. Встреча искусства с эстетикой/Е. Волкова. – М., 2005.
10. Гращенков В. История и историки искусства/В, Гращенков. – М., 2005.
11. История европейского искусствознания. Т.1-4. – М., 1963-1969.
12. Кандинский В. Избранные статьи по теории искусства/В. Кандинский. – Т. 1-2. М., 2001.
13. Лазарев В. О методологии современного искусствознания// Советское искусствознание'77, вып. 2. – М., 1978, с. 311-316.
14. Лессинг Г.Э. Лаокоон, или О границах живописи и поэзии/Г.Э. Лессинг. – М., 1957.
15. Рёскин Дж. Лекции об искусстве/Дж. Рескин. – М., 2006.
16. Шлегель Фр. Философия. Эстетика. Критика/Фр. Шлегель. – М., 1983.

Додаткова:

17. Варбург А. Великое переселение символов/А. Варбург. – СПб., 2008.
18. Вольтер. Эстетика/Вольтер. – М., 1985.
19. Гете И.-В. Об искусстве/И.-В. Гете. – М., 1975.
20. Дадаизм. Тексты, иллюстрации, документы. М., 2001.
21. Дали С. Дневник одного гения/С. Дали. – М., 1991.
22. Делакруа Э. Мысли об искусстве, о знаменитых художниках/Э. Делакруа. – М., 1960.
23. Дидро Д. Салоны/Д. Дидро. Т. 1-2. – М., 1989.
24. Импрессионизм. Письма художников, воспоминания Дюран-Рюэля, документы. – Л., 1969.
25. Мастера искусств об искусстве. Т. 1-7. – М., 1965-1972.
26. Моррис У. Искусство и жизнь/У. Моррис. – М., 1973.
27. Ревалд Дж. История импрессионизма/Дж. Ревалд. – Л.-М., 1959.
28. Ревалд Дж. Постимпрессионизм/Дж. Ревалд. – Л. 1963.

29. Самосознание европейской культуры XX века. Сборник под ред. Р.А. Гальцевой. – М., 2008.
30. Турчин В. Из истории западноевропейской художественной критики XVIII-XIX веков: Франция, Англия, Германия/В. Турчин. – М., 1987.
31. Плиний Старший. Естествознание. Об искусстве. – М., 1994.
32. Роден О. Беседы об искусстве/ О. Роден. – СПб., 2006.
33. Рыков А. Постмодернизм как радикальный консерватизм/А, Рыков. – СПб., 2007.
34. Степун Ф. Искусство и современность. // Сочинения. М., 2000, сс. 920-925.
35. Фрейд З. Художник и фантазирование/З. Фрейд. – М., 1995.
36. Хайдеггер, М. Исток художественного творения. // Его же. Работы и размышления разных лет. М., 1993, с. 47–119.
37. Хогарт У. Анализ красоты/У. Хогарт. – Л., 1987.
38. Хоум Г. Основания критики/Г. Хоум. – М., 1977.
39. Гильдебранд А. Проблема формы в изобразительном искусстве/А. Гильдебранд. - М., 1994.
40. Энциклопедический словарь сюрреализма. – М., 2007.
41. Энциклопедический словарь экспрессионизма. – М., 2008.
42. Энциклопедия экспрессионизма. – М., 2001.